

17.12.2024

Kimmo ja Ulla-Maija Jakobsson
Jämsän kaupunki
Oriveden kaupunki

Päätös kuntajaon muuttamista Jämsän ja Oriveden kaupunkien välillä koskevan esityksen hylkäämisestä

Esitys

Kimmo ja Ulla-Maija Jakobsson ovat esittäneet 12.10.2023 Jämsän kaupungille saapuneella esityksellään kiinteistöjen 182-467-1-79 (Mörköperä), 182-467-1-18 (Tuomela), 182-467-1-18 ja 562-478-1-74 (Erkkilä) siirtämistä Jämsän kaupungista Oriveden kaupunkiin.

Jämsän kaupunki on kuntarakennelain (1698/2009) 11 §:n mukaisesti hankkinut esityksestä muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustojen lausunnot ja toimittanut esityksen valtiovarainministeriölle 2.4.2024.

Esityksen perustelut

Esityksen tekijät perustelevat esitystään sillä, että Jämsän kaupunki lopettaa Länkipohjan koulun ja sitä myötä muut palvelut Länkipohjassa. Tästä johtuen lasten koulumatkat ja niihin käytettävä aika pidentyisivät esityksen tekijöiden mukaan kohtuuttomasti. Heidän mukaansa osana Orivettä palvelubussi menee 700 m päästä kotoa, eikä lapsen tarvitse kulkea kuin yhdellä kulkuneuvolla kouluun ja kotiin.

Esityksen tekijöiden mukaan alueen palvelut ja elinolosuhteet heikkenevät oleellisesti. Heidän mukaansa Jämsän terveyspalveluiden piirissä he joutuisivat esim. viikonloppuisin ajamaan 460 km hammaspäivystykseen. Osana Orivettä matka sairaalaan viikonloppuna olisi esityksen mukaan 150 km meno-paluu. Esityksen tekijöiden mukaan teiden kunnossapito on viimeisen kahden vuoden aikana romahtanut.

Esityksen tekijöiden mukaan alueen elinkeinojen toimintamahdollisuudet ovat surkeat. Jämsä ei esityksen tekijöiden mukaan halua panostaa kunnan reuna-alueisiin.

Esityksen tekijät toteavat asuvansa kuntarajalla, osa heidän tontistaan on jo Pirkanmaata ja he käyvät töissä Tampereella, jossa heidän yrityksensä toimii. Heillä ei ole mitään siteitä Jämsään, eivätkä he koe tarvitsevänsä Jämsän palveluita, koska he saavat samat palvelut paremmin Orivedeltä ja Tampereelta. Heidän toinen kotinsa on Tampereella.

Kuntien lausunnot

Jämsän kaupunki on valtuustonsa päätöksellä 25.3.2024 todennut, että se ei puolla osakuntaliitosta. Kuntajaon perusteet on Jämsän kaupungin mukaan jo aiemmin tarkasteltu kuntajakoselvityksessä Jämsä-Längelmäki-Orivesi. Tyytymättömyys palveluihin ei kaupungin mukaan ole kuntarakennelaissa tarkoitettu peruste kuntarakenteen muuttamiselle.

Lisäksi kaupunki toteaa, että kyse on harvaan asutusta maaseudusta. Kuntarajalla ei juurikaan ole merkitystä palveluiden saatavuuteen tai saavutettavuuteen.

Tarkistuksen jälkeen arvioidaan kyseessä olevan seuraavat kiinteistöt:

- Erkkilä 562-478-1-74 (Oriveden puolella)
- Lahdenpohja 182-467-1-8
- Tuomela 182-467-1-18
- Mörköperä 182-467-1-2

Etäisyydet lähitaajamiin /-kaupunkeihin ovat Jämsän kaupungin mukaan:

- Orivesi n. 35 km
- Jämsä n. 33 km
- Halli (Jämsän kaupungissa) n. 26 km
- Länkipohja (Jämsän kaupungissa) n. 7 km

Oriveden kaupunki on valtuustonsa päätöksellä 25.3.2024 todennut, että se ymmärtää esityksen tekijöiden tilanteen Jämsän palvelujen supistumisen vuoksi, eikä näe estettä osakuntaliitokselle, mikäli valtiovarainministeriö näin päättää.

Lisäksi kaupunki toteaa, että toisin kuin osakuntaliitoshakemuksessa esitetään, Oriveden kaupungilla ei ole säännöllistä joukkoliikennettä kyseessä olevalla alueella. Lähimmät oppilaskuljetukset liikennöivät tällä hetkellä Talviaisista VT9:ää kohti kaupungin keskustaa ja Eräjärven kuljetus noutaa oppilaita Vinkistä ja Längelmäen kirkon seudulta palaten Eräjärven kouluun. Hakemuksessa esitetty alue on alakouluikäisten osalta Eräjärven koulun lähikoulualuetta.

Valmisteleva käsittely

Valtiovarainministeriö on kuntarakennelain 14 §:n mukaisesti määrännyt esityksen valmistelevasta käsittelystä. Ministeriö on hankkinut esityksestä kuntarakennelain 14 §:n 2 momentin mukaisesti asianomaisen kiinteistörekisterin pitäjän ja Digi- ja väestötietoviraston lausunnot.

Maanmittauslaitos toteaa 6.5.2024 antamassaan lausunnossa, että kiinteistörekisterin selvyys ja luotettavuus eivät sinänsä vaarannu siirrettäessä esitetty alue Jämsän kaupungista Oriveden kaupunkiin. Tosin sinänsä kiinteistöjärjestelmän kannalta olisi selvempi, jos siirron kohteena olisi esityksessä mainittujen kiinteistöjen lisäksi myös kiinteistö 182-467-1-17 Ali-Hokka, pinta-ala 1,1 ha.

Lisäksi kiinteistörekisterinpitäjä huomauttaa, että esitetty kuntarajan muutos tarkoittaisi sitä, että kuntaraja tulisi kulkemaan osin luonnollisena rajana Valkeaniementiehen jossa on Valkeaniemen tiekunnallinen yksityistie. Tällöin kyseinen yksityistie tulisi kulkemaan kahden kunnan alueella, mikä voi vaikuttaa kyseisen yksityistien hallinointiin esim. yksityistieavustuksia myöntävän kunnan osalta, joskaan nämä asiat eivät sinänsä vaaranna kiinteistörekisterin selvyyttä ja luotettavuutta. Siirrettäväksi esitetyn alueen pinta-ala (sisältäen kiinteistön Ali-Hokka) kiinteistörekisterikartalta mitaten on noin 11,91 hehtaaria. Maanmittauslaitoksen maastotietokannan mukaan Jämsän kaupungin pinta-ala on 1823,90 km² ja Oriveden kaupungin pinta-ala on 960,08 km².

Digi- ja väestötietovirasto toteaa 28.5.2024 antamassaan lausunnossa, että väestötietojärjestelmän mukaan siirrettäväksi esitetyllä alueella on vakinaista asutusta kiinteistöllä 182-467-1-18 sijaitsevassa rakennuksessa 102564753D. Tässä rakennuksessa asuu viisi henkilöä vakinaisesti, joiden äidinkieli on suomi. Muilla siirrettäviksi esitetyillä kiinteistöillä sijaitsevilla rakennuksilla ei ole asukkaita.

Jämsän ja Oriveden kaupungit ovat yksikielisesti suomenkielisiä. Kummankaan esityksen mukaisella kunnan osan siirrolla Jämsän kaupungista Oriveden kaupunkiin ei ole vaikutusta näiden alueiden kielelliseen jaotukseen.

Valtiovarainministeriö on määrännyt 7.6.2024 kuntarakennelain 14 §:n 3 momentin mukaisesti, että muutoksen kohteena olevat kunnat varaavat asukkailleen ja muille, jotka katsovat asian koskevan itseään, tilaisuuden tehdä huomautus esityksestä. Jämsän ja Oriveden kaupungeille ei kummallekaan jätetty huomautuksia esityksestä.

Muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustot ovat tämän jälkeen antaneet esityksestä ja sitä koskevista huomautuksista lausuntonsa.

Kuntien lausunnot

Jämsän kaupunki on valtuustonsa päätöksellä 16.9.2024 todennut, että 25.3.2024 annettu lausunto pidetään voimassa.

Oriveden kaupunki on valtuustonsa päätöksellä 30.9.2024 todennut, että Oriveden kaupunki ei näe estettä esitetyle osakuntaliitokselle Jämsän ja Oriveden kaupunkien välillä, mikäli valtiovarainministeriö niin päättää.

Sovellettava lainsäädäntö

Kuntajaon kehittämisen tavoitteet

Kuntarakennelain 2 §:n mukaan kuntajaon kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne, joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä. Tavoitteena on myös, että kunta muodostuu työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta sekä riittävästä omasta palvelutuotannosta.

Kuntajaon muuttamisen edellytykset

Kuntarakennelain 4 §:n mukaan kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos edistää 2 §:ssä tarkoitettuja kuntajaon kehittämisen tavoitteita sekä parantaa:

- 1) kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;
- 2) alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;
- 3) alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai
- 4) alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Kunnan on muodostuttava yhdestä alueesta, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden, jollei valtioneuvosto alueellisen eheyden osalta lain 4 luvussa tarkoitetun erityisen kuntajakoselvityksen perusteella toisin päättä. Erityisellä kuntajakoselvityksellä pyritään siihen, että kunta muodostuisi yhdestä alueesta.

Edellä 1 momentissa alueella tarkoitetaan yhden tai useamman kunnan tai niiden osan muodostamaa aluetta, johon kuntajaon muutos vaikuttaa. Kuntajaon muuttamisen edellytyksiä arvioidaan myös alueen tulevan kehityksen kannalta.

Kuntajakoa muutettaessa tulee pyrkiä kielellisesti yhteensopiviin alueisiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön oikeudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. Kuntajakoa muutettaessa tulee ottaa huomioon saamelaiden kielelliset oikeudet sekä saamelaiden oikeus

alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskeva itsehallinto saamelaisten kotiseutualueella.

Päätöksenteon edellytykset siirrettäessä kunnan osa toiseen kuntaan

Kuntarakennelain 19 §:n mukaan kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan voidaan päättää, jos minkään muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto ei vastusta muutosta.

Kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan voidaan päättää valtuuston vastustuksesta huolimatta, jos:

1) muutos on muutosta vastustavan kunnan kannalta vähäinen ottaen huomioon muutoksen vaikutukset kunnan asukasmäärään, maapinta-alaan, kunnallisiin palveluihin, talouteen, elinkeinotoimintaan, yhdyskuntarakenteen kehitykseen tai muihin niihin verrattaviin seikkoihin; tai

2) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun alueen kehittäminen edellyttää muutosta eikä muutos merkittävästi heikennä muutosta vastustavan kunnan toimintakykyä ja edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä tai rahoituksesta.

Toimivallan jako valtioneuvoston ja ministeriön välillä

Kuntarakennelain 21 §:n mukaan valtioneuvosto päättää kuntajaon muuttamisesta tai sitä koskevan esityksen hylkäämisestä.

Valtiovarainministeriö voi päättää kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan, jos muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto ei ole sitä vastustanut, tai hylätä esityksen kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan, jos muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto on sitä vastustanut.

Ministeriö voi heti hylätä esityksen kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan, jos se katsoo, ettei kuntajaon muuttamiselle ole riittäviä edellytyksiä. Muutoin ministeriö määrää esityksen valmistelevasta käsittelystä 14 §:n mukaisesti.

Päätös

Valtiovarainministeriö hylkää esityksen kuntajaon muuttamisesta Jämsän ja Oriveden kaupunkien välillä.

Sovellettu lainsäädäntö

Kuntarakennelain 21 §:n 3 momentti

Päätöksen perustelut

Esitys koskee 11,91 hehtaarin kokoista aluetta, jossa asuu viisi asukasta. Jämsän kaupunki vastustaa esitystä. Jämsän kaupungin vastustuksesta

huolimatta esityksen voidaan katsoa olevan sen kannalta kuntarakennelain 19 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaisesti vähäinen. Kyseessä oleva alue vastaa 0,007 prosenttia Jämsän kaupungin pinta-alasta ja 0,03 prosenttia asukasmäärästä.

Esityksestä on perusteltu seikoilla, jotka liittyvät etäisyyksiin, palveluihin, toiminnalliseen suuntautumiseen ja elinkeinojen toimintamahdollisuuksiin. Näiden voitaisiin katsoa liittyvän toiminnallisen kokonaisuuden muodostumiseen kuntarakennelain 2 §:n mukaisesti. Lain 4 §:n mukaisista kuntajaon muuttamisen edellytyksistä perustelut liittyvät alueen asukkaiden tai elinolosuhteiden sekä elinkeinojen toimintamahdollisuuksien parantamiseen.

Kunnat ovat lausunnoissaan tuoneet esille esitykseen nähden ristiriitaisia näkemyksiä siitä, edistäisikö esityksen toteuttaminen lain 4 §:n mukaisia kuntajaon muuttamisen edellytyksiä. Jämsän kaupunki viittaa siirrettäväksi esitetyn alueen sijaintiin ja etäisyyksiin eri kuntakeskuksiin nähden. Oriveden kaupunki korjaa esityksessä olleen virheellisen liikenneyhteyksiä koskevan väitteen, vaikka muutoin ymmärtää esityksen perusteluja. Jämsän kaupunki tuo esiin, että tyytymättömyys palveluihin ei ole kuntarakennelaissa tarkoitettu peruste kuntarakenteen muuttamiselle.

Esitetyllä muutoksella ei asiassa saadun selvityksen ja ministeriön sen pohjalta tekemän kokonaisarvion perusteella olisi alueen asukkaiden palveluihin ja elinolosuhteisiin sellaisia vaikutuksia, joiden perusteella kuntarakennelain 4 §:n mukaiset kuntajaon muuttamisen edellytykset selkeästi ja riidattomasti täyttyisivät.

Ottaen huomioon kuntarakennelain 2 §:n mukaiset kuntajaon kehittämisen tavoitteet ja 4 §:n mukaiset kuntajaon muuttamisen edellytykset sekä 19 §:n mukaiset päätöksenteon edellytykset, valtiovarainministeriö katsoo, että esityksen hyväksymiselle ei ole olemassa riittäviä edellytyksiä.

Muutoksenhaku

Kuntarakennelain 53 §:n 3 momentin mukaan esityksen tekijä saa hakea tähän päätökseen muutosta valittamalla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 8 ja 10 §:n nojalla toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen.

Valitus on tehtävä toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle 30 päivän kuluessa siitä, kun muuttamisesityksen hylkäämistä tarkoittava päätös on saatettu esityksen tekijöiden tietoon. Muutoin muutoksenhaussa hallinto-oikeuteen sovelletaan, mitä oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Kunta- ja alueministeri

Anna-Kaisa Ikonen

Neuvotteleva virkamies

Suvi Savolainen

Liite

Valitusosoitus

VN/10393/2024-VM-9

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: